

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
James Oswald
NATURAL CAUSES

Copyright © James Oswald, 2012

Translation Copyright © 2014 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-00947-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Pogodi Ivo Sam

DŽEJMS OZVALD

Preveo Lazar Milić

Izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2014.

*Mojim roditeljima, Dejvidu i Džulijet
Želeo bih da ste tu da podelite sve ovo sa mnom*

1

Nije trebalo da se zaustavi. Slučaj nije njegov. Nije čak ni na dužnosti. Inspektor Entoni Maklejn ipak nije mogao da odoli tim bleštavim plavim svetlima, kombiju istražitelja i pozornicima koji ograđuju prostor trakom.

Odrastao je u ovom kraju, u bogatom delu grada s porodičnim kućama okruženim prostranim ograđenim baštama. Ovde žive stare i imućne porodice, koje umeju da se zaštite. Teško ćete videti skitnicu da tumara ovim ulicama, a kamoli kakav ozbiljan zločin. Pa ipak, sada su pred ulazom jedne poveće kuće stajala dva patrolna vozila, dok je jedan pozornik razmotavao plavo-belu traku. Prilazeći mu, Maklejn izvadi svoju legitimaciju.

„Šta se dešava?“

„Ubistvo, gospodine. To je sve što su mi rekli.“

Pozornik priveza jedan kraj trake i pređe na drugi. Maklejn podiže pogled ka zakrivljenom šljunkovitom prilazu kuće. Na pola puta bio je parkiran istražiteljski kombi, širom otvorenih vrata, dok je grupa uniformisanih policajaca prelazila travnjak spuštenog pogleda, korak po korak, u potrazi za tragovima. Neće škoditi da baci pogled, a možda će im biti i od pomoći. Na kraju krajeva, poznaje ovaj kvart. Sagnuo se ispod trake i krenuo ka prilazu.

Uglancani crni bentli caklio se na večernjem svetlu pored izanđalog belog kombija. Kraj njega je jedan rđavi stari gord mondeo dodatno kvario utisak. Maklejn poznaje taj automobil i vrlo dobro poznaje njegovog vlasnika. Glavni inspektor Čarls Dugid nije njegov omiljeni nadređeni. Ako je on zadužen za istragu, biće da je nastradao neko važan. To objašnjava i veliki broj pozornika.

„Šta ćeš ti ovde?“

Maklejn se okrenu ka poznatom glasu. Dugid je znatno stariji od njega, nesumnjivo je prešao pedesetu; seda kosa – nekada riđa – beše poredena,

a lice rumeno i izborano. S belim papirnim kombinezonom navučeni do struka i zavezanim u čvor ispod oklembesnog stomaka, odavao je utisak čoveka koji je izašao na pljugu.

„Prolazio sam komšilukom i video patrolna kola na stazi.“

„Pa si pomislio da zabodeš nos, je li? Šta ti uopšte radiš ovde?“

„Nije mi bila namera da vam se mešam u istragu, gospodine. Jednostavno – odrastao sam u ovom kraju i pomislio sam da bih mogao da pomognem.“

Dugid glasno uzdahnu i teatralno slegnu ramenima.

„U redu onda. Kad si već tu, budi od koristi – popričaj s onim tvojim prijateljem patologom. Vidi kakve je blistave zaključke doneo ovoga puta.“

Maklejn krenu ka vratima, ali ga Dugid zaustavi, zgrabivši ga čvrsto za ruku.

„Izveštaj ćeš podneti meni. Nemoj da šmugneš pre nego što ovde završimo.“

Nakon blage gradske tmine, unutrašnjost kuće bila je gotovo neprijatno bleštava. Maklejn je u veliko predsoblje ušao iz malog ali prostranog hodnika. Unutra je, u opštoj gunguli, grupa islednika u belim papirnim kombinezonima nanosila prah za otkrivanje otisaka i fotografisala. Nije stigao da napravi više od nekoliko koraka kada mu jedna razbarušena mlada žena pruži beli smotuljak. Nije mu bila poznata; neki novopridošli član tima.

„Bolje navucite ovo ako nameravate da uđete unutra, gospodine.“ Kratko pokaza palcem iza sebe, ka otvorenim vratima u dnu hodnika. „Pravi rusvaj. Ne želite da uništite svoje odelo.“

„Ili da ugrozim dokaze.“ Maklejn joj zahvali, navuče papirni kombinezon i plastične navlake za cipele i krenu ka vratima, držeći se izdignute staze koju su islednici postavili preko lakiranog parketa. Začuvši prigušene glasove, Maklejn zakorači u sobu.

Bila je to gospodska biblioteka, u kojoj zidovi behu prekriveni knjigama sa kožnim povezima poređanim na police od tamnog mahagonija. Između dva visoka prozora nalazio se jedan starinski sto na kojem nije bilo ničega izuzev beležnice i mobilnog telefona. Dve visoke kožne fotelje behu smeštene sa obe strane kitnjastog kamina, okrenute ka njemu. Na levoj je bilo samo nekoliko komada odeće, pažljivo složenih preko naslona za ruke. Maklejn pređe preko sobe i stade ispred druge fotelje, u kojoj je sedela prilika koja mu istog trena zaokupi pažnju. Naborao je nos usled odurnog vonja.

Čovek u fotelji izgledao je gotovo smireno. Šake mu behu položene na naslone, a stopala ovlaš razdvojena na podu. Bledog lica, zurio je ukočenim

pogledom pravo ispred sebe. Iz zatvorenih usta mu se niz bradu slivala crna krv i Maklejn isprva pomisli da nosi kakav tamni, plišani kaput. Potom ugleda creva, sjajne, plavkastosive spirale koje su klizile na persijski tepih. Ni pliša, ni kaputa. Dve prilike obučene u belo čučnuše kraj njih, naizgled nevoljne da polože kolena na krvlju natopljeni tepih.

„Blagi bože.“ Maklejn prekri usta i nos zbog oštrog zapaha krvi i još snažnijeg vonja ljudskog gnoja. Jedna prilika se okrenu i on prepozna Angus Kadvaladera, gradskog patologa.

„Toni – i ti si došao na žurku?“ Ustao je i pružio nešto klizavo svojoj pomoćnici. „Trejsi, ponesi ovo, molim te.“

„Barnabi Smajd.“ Maklejn se približi.

„Nisam znao da ga poznaješ“, reče Kadvalader.

„O, da. Poznao sam ga. Površno, nisam nikada bio ovde. Ali, gospode bože, šta mu se desilo?“

„Zar te *Dagvud* nije uputio?“

Maklejn se osvrnu oko sebe, očekujući da vidi glavnog inspektora kako žmirka na pomen svog nadimka. Ipak, osim pomoćnice i preminulog, bili su sami u sobi.

„Zapravo, nije mu baš bilo drago što me vidi. Opet misli da nameravam da mu ukradem slučaj.“

„Pa, nameravaš li?“

„Ne. Krenuo sam kod bake. Primetio sam kola...“ Spazivši smešak na patologovom licu, Maklejn učuta.

„Kako je Ester, kad smo kod toga? Ima li poboljšanja?“

„Ne baš, nema. Videću je posle. Pod uslovom da ne zaglavim ovde.“

„Pitam se šta bi rekla na ovu zbrku.“ Kadvalader mahnu krvavom rukavicom u pravcu onoga što je nekada bilo čovek.

„Nemam predstavu. Sigurno nešto jezivo. Vi patolozi ste svi isti. Reci mi šta se dogodilo, Anguse.“

„Koliko mogu da ocenim, nije bio vezan niti sputan, što znači da je bio mrtav kada se ovo dogodilo. Međutim, vrlo verovatno je bio omamljen – srce mu je i dalje kucalo u trenutku kada je rasporen; previše je krvi da bi bilo drukčije. Znaćemo kada stigne toksikološki izveštaj. Zapravo, veći deo krvi je od ovoga.“ Patolog pokaza na labavo crveno parče kože kojom beše obavijen vrat ubijenog. „Sudeći po mlazu krvi koji je štrcnuo preko njegove noge i bočnog dela fotelje, to je učinjeno nakon što su mu izvađena creva. Pretpostavljam da je ubica želeo da ih ukloni dok je prčkao unutra. Izgleda da su svi veći unutrašnji organi na mestu, nedostaje samo deo slezine.“

„Ima nešto u ustima, gospodine“, reče pomoćnica i pridiže se uz negodujuće krckanje kolena. Kadvalader viknu fotografu da dođe, nakon čega se sagnu i zavuče prste među usne ubijenog, razdvojivši mu vilicu. Uvukao je prste u njegova usta i izvukao nekakvu ljigavu crvenu masu. Maklejn oseti kako mu žuč navire u grkljan i potrudi se da ne povrati dok je patolog prisnio organ svetlu.

„Eto ga! Izvrsno!“

Noć se već bila spustila kada je Maklejn izašao iz kuće. U gradu nikada ne padne potpun mrak; preveliki broj uličnih svetiljki posipa tanak sloj smoga paklenim narandžastim sjajem. Ali barem je zagušljiva avgustovska vrelna iščezla i ostavila za sobom svežinu koja mu je prijala nakon vonja iz kuće. Cipele su mu krckale po šljunku dok je dizao pogled ka nebu, očajnički tražeći zvezde ili razlog zbog kojeg bi neko rasporio starca i nahranio ga spostvenom slezinom.

„Pa?“ Odmah je prepoznao glas, osetivši opori miris užeglog duvanskog dima. Maklejn se okrenu ka glavnom inspektoru Čarlsu Dugidu. Ratosiljavši se kombinezona, ponovo je na sebi imao preveliko odelo, po kojem je poznat. Maklejn je, čak i na prigušenom svetlu, video svetlucave pečate na mestima gde je tkanina izbledela nakon toliko godina.

„Najverovatniji uzrok smrti je ogroman gubitak krvi, vrat mu je prerezan od uha do uha. Angus... dr Kadvalader smatra da je smrt nastupila kasno po podne, ili predveče. Između četiri i sedam. Kako žrtva nije bila vezana, najverovatnije su je omamili. Znaće više kada dobije toksikološki nalaz.“

„Sve to znam, Maklejne. Imam i ja oči. Pričaj ti meni o Barnabiju Smajdu. Ko bi želeo da ga onako raspори?“

„Nisam baš najbolje poznao gospodina Smajda. Bio je povučen. Danas sam prvi put kročio u njegovu kuću.“

„Ali si kao dečak, pretpostavljam, krao jabuke iz njegove bašte?“

Maklejn se ugrize za usnu i očuta. Navikao je da ga Dugid bocka, ali ne vidi zbog čega bi morao to da trpi dok pokušava da mu pomogne.

„Dakle, šta znaš o čoveku?“ upita Dugid.

„Bio je bankar, sada verovatno u penziji. Negde sam pročitao da je donirao nekoliko miliona za novo krilo Narodnog muzeja.“

Dugid uzdahnu i štipnu vrh svog nosa. „Nadao sam se nečemu korisnijem. Zar ne znaš ništa o njegovom društvenom životu? O prijateljima, neprijateljima?“

Pogodi ko sam

„Ne baš, gospodine. Ne. Kao što rekoh, penzionisao se, bilo mu je najmanje osamdeset godina. Ne krećem se baš u tim krugovima. Baka ga je bolje poznavala, ali trenutno ne može da pomogne. Imala je moždani udar, znate.“

Dugid šmrknu. „Onda mi nisi ni od kakve koristi. Hajde, čistac. Vrati se svojim prijateljima bogatašima i uživaj u slobodnoj večeri.“ Okrenuo se i krenuo ka grupi pozornika koji su pušili zbijeni jedan do drugog. Maklejn bi ga rado pustio, ali se setio inspektorovog upozorenja.

„Želite li da vam priprelim izveštaj, gospodine?“, viknu ka Dugidu koji mu je okrenuo leđa.

„Neka hvala.“ Dugid se okrenu na peti, mrkog lica, čkiljeći od odsjaja uličnih svetiljki. „Ovo je moja istraga, Maklejne. A sada – odjebi sa mog uviđaja!“

2

Zapadna opšta bolnica osećala se na bolest; na onu mešavinu dezinfekcionih sredstava, toplog vazduha i ispuštenih telesnih tečnosti koja vam ostane u odeći ako unutra provedete više od deset minuta. Prepoznavši ga, medicinske sestre na ulazu se osmehnuše i klimnuše glavom, puštajući ga da prođe bez reči. Jedna je Barbara, druga Heder, ali proklet bio ako se seća koja je koja. Ne može da razluči jer nikada nisu dovoljno dugo razdvojene, a da bulji u malene značke na njihovim grudima prosto je neprijatno.

Maklejn je hodao beživotnim hodnicima tiho koliko mu je dozvoljavao škripavi pod od linoleuma; kraj muškaraca koji se gegaju u tankim, bolničkim košuljama, držeći čvrsto artritičnim kandžama svoje pokretne stalke za dijalizu; kraj užurbanih sestara koje jure od jednog hitnog slučaja do drugog; kraj bleđih pripravnika koji izgledaju kao da će se srušiti od iscrpljenosti. Toliko dugo već dolazi ovde da je na sve to odavno oguglao.

Odeljenje koje je tražio nalazilo se u mirnom kraju bolnice, ušuškanom od halabuke. Soba je bila fina, s pogledom na ušće. To mu se oduvek činilo pomalo glupavo. Bilo bi prikladnije da ovde smeštaju ljude koji se oporavljaju od teških operacija ili nečeg sličnog. Umesto toga, u njemu borave pacijenti koje je briga i za pogled i za mir. Da sačuva žamor koji je dopirao izdaleka, ukleštio je aparat za gašenje požara između vrata i zakoračio u polumrak.

Ležala je izdignuta na jastučićima, očiju sklopljenih kao da spava. Od njene glave polazile su žice do monitora koji je kraj kreveta kuckao u sporom, ravnomernom ritmu. Iz jedne cevčice kapala je bistra tečnost u njenu izboranu ruku prekrivenu staračkim pegama, dok joj je jedan tanki, beli merač pulsa bio prikačen za sasušen prst. Maklejn je prineo stolicu i seo, uzimajući slobodnu šaku svoje bake, zagledan u nekada ponosno lice puno života.

„Sreo sam Angusa danas. Pitao je za tebe.“ Govorio je tiho; više nije siguran da ga čuje. Šaka joj beše hladna koliko i sama soba. Izuzev mehaničkog podizanja i spuštanja grudnog koša, njegova baka bila je sasvim mirna.

„Koliko si već ovde? Osamnaest meseci?“ Obrazi su joj bili sasušeni od njegove prethodne posete, a kosa loše ošišana, zbog čega joj je čitava glava bila kao u kostura.

„Do sada sam mislio da ćeš se probuditi i da će sve biti kao pre. Više nisam tako siguran. Kakav bi život imala i da se probudiš?“

Nije odgovorila; nije čuo njen glas više od godine i po. Od one večeri kada ga je pozvala i rekla da se ne oseća dobro. Seća se ambulante, lekara, zaključavanja prazne kuće. Ali ne seća se njenog lica kada ju je zatekao onesveščenu u fotelji kraj kamina. Meseci su je istrošili; posmatrao je kako vene sve dok nije postala senka žene koja ga je odgajila od njegove četvrte godine.

„Ko je uradio ovo? Mislim, stvarno.“ Maklejna trgnu buka i on se okrenu. Na vratima je stajala medicinska sestra i pokušavala da skloni aparat za gašenje požara. Zbunjena, osvrnula se po sobi i ugledala ga.

„Gospodine Maklejne, oprostite. Nisam vas videla.“

Blag zapadnjački naglasak, blede lice i kratka jarkocrvena kosa. Nosila je uniformu sestre sa ovog odeljenja i Maklejn beše uveren da joj zna ime. Džejn, ili Dženi, ili neko slično. Pomislio je kako zna imena skoro svih sestara u bolnici, bilo zbog poslovnih, bilo zbog privatnih poseta ovom mirnom malom odeljenju. Ali ni za živu glavu ne može da se seti njenog.

„U redu je“, reče i pridiže se. „Krenuo sam.“ Okrenuo se ka nesvesnoj prilici i pustio njenu hladnu šaku. „Doći ću uskoro opet, bako. Obećavam.“

„Znate li da jedino vi redovno dolazite u posete“, reče sestra. Maklejn se osvrnu po sobi, preletevši pogledom preko ostalih kreveta s nemim i nepomičnim pacijentima. Jezivo, na neki način. Kao red za mrtvačnicu. Strpljivo čekaju crnog kosača.

„Zar nemaju porodice?“, upita pokazavši glavom na ostale pacijente.

„Naravno, ali ne dolaze u posete. Dolaze u početku. Nekada ih svakodnevno posećuju nedelju-dve. Ponekad i čitav mesec. Međutim, s vremenom razmaci postanu sve veći. Evo, gospodina Smita niko nije posetio od maja. Ali vi ste ovde svake nedelje.“

„Ona nema nikog drugog.“

„Ipak... Ne bi svako to činio.“

Maklejn nije znao šta da odgovori. Istina, posećuje je kad god može, ali se ne zadržava. Nije kao njegova baka, koja je osuđena da ostatak života provede u ovom tihom paklu.

„Moram da idem“, reče i krenu ka vratima. „Oprostite zbog aparata za gašenje požara.“ Zastao je i podigao ga nazad na kuku u zidu. „I hvala vam.“

„Zbog čega?“

„Zbog toga što brinete o njoj. Mislim da biste joj se dopali.“

Taksi ga je ostavio na kraju prilaza. Maklejn je neko vreme stajao na svežem večernjem vazduhu, posmatrajući kako se raspršava dim iz auspuha automobila koji se udaljavao. Jedna mačka samouvereno je koračala stazom dvadesetak metara od njega, ali se iznenada zaustavila, kao da je shvatila da je neko posmatra. Okrenula je uglađenu glavu levo pa desno, osmatrajući oštrim pogledom okolinu sve dok ga nije spazila. Uočivši i procenivši pretnju, sela je nasred puta i počela da liže šapu.

Oslonio se na najbliže drvo u drvoredu i zagledao se. Ulica je obično, najblaže rečeno, tiha; u ovo doba gotovo se ništa ne čuje. Samo ga je tihi huk grada u pozadini podsećao da se život nastavlja. Krik neke životinje u daljini prenu mačku pa prestade da liže šapu. Pogledala je Maklejna, znatiželjna odakle je došao taj zvuk, nakon čega je odšetala i nestala, lagano preskočivši zid obližnjeg vrta.

Okrenuvši se ka stazi, Maklejn se našao ispred pustog zdanja bakine kuće, čiji tamni prozori behu prazni koliko i staričino upalo lice. Oči sklopljene u večnoj tmuni. Bolničke posete dužnost su koju je rado preuzeo, dok su ovi dolasci teška obaveza. Odavno nema kuće u kojoj je odrastao; život je isisan iz ovog mesta, kao što je nesumnjivo isisan i iz njegove bake. Nije ostalo ništa osim kamenih kostiju i gorkih uspomena. Skoro pa je poželeo da se mačka vrati; svako društvo bi mu dobro došlo. Ipak, svestan je da, zapravo, samo okleva. Došao je zbog posla, mogao bi i da počne.

Ulazni hodnik bio je preplavljen poštom koja je neprekidno stizala čitave nedelje. Maklejn je pokupi i ponese u biblioteku. Iako je većina nameštaja bila prekrivena belim čaršavima, doprinoseći zlokobnoj atmosferi kuće, bakin radni sto ostao je netaknut. Proverio je poruke na telefonskoj sekretarici i izbrišao reklamne ponude bez preslušavanja. Verovatno bi trebalo da je isključi, ali nikad se ne zna hoće li neki stari porodični prijatelj pozvati. Reklamnu poštu ubacio je pravo u korpu za otpatke, koju će očito morati uskoro da isprazni. Ne sme da zaboravi da dva pristigla računa prosledi advokatima koji vode bakine poslove. Još malo da obiđe i moći će da krene kući. Možda se čak i naspava.

Maklejn se nikada nije plašio mraka. Možda zbog toga što su monstrumi došli kada je imao četiri godine i odveli njegove roditelje. Preživio je još tad

ono najgore. Tama ga nakon toga nije plašila. Pa ipak, uhvatio je sebe kako pali svetla da ne bi morao da bude u mraku. Kuća je velika, daleko veća od onoga što je potrebno jednoj starici. Većina susednih kuća pretvorena je u po barem dva stana, ali ova se i dalje držala, okružena prostranom ograđenom baštom. Pitaj boga koliko vredi; eto još jedne obaveze o kojoj će morati da brine kada za to dođe vreme. Osim ako njegova baka nije ostavila sve kakvom dobrotvornom društvu koje brine o mačkama. To ga uopšte ne bi iznenadilo – ličilo bi na nju.

Zastao je i posegao za prekidačem. Shvatio je da je prvi put pomislio na posledice njene smrti. O mogućnosti da će umreti. Naravno, ta pomisao je sve vreme tu, vrebala u podvesti, ali je tokom svih ovih meseci, koliko je posećuje u bolnici, mislio da će na kraju doći do nekog poboljšanja. Danas je, iz nekog razloga, konačno prihvatio da se to neće dogoditi. A to je ujedno i tužno i neobično umirujuće.

Utom primeti gde se nalazi.

Iako spavaća soba njegove bake nije najveća u kući, verovatno je veća od čitavog Maklejnovog stana u Njuingtonu. Zakoračio je u sobu i prešao šakom preko kreveta koji je i dalje bio prekriven posteljinom u kojoj je spavala večeri uoči moždanog udara. Otvorio je ormance s odećom, koju ona više nikada neće obući, nakon čega je prešao u drugi deo sobe, do spavaćice od japanske svile položene preko stolice ispred toaletnog stočića. U jednoj četki za kosu nalazile su se vlasi kose; dugačke bele niti koje su svetlucale na jarkom žućkastobelom odsjaju svetala u starinskom ogledalu. S jedne strane ogledala nalazio se mali srebrni poslužavnik na kome behu poredane bočice s mirisima, dok su s druge strane stajale dve fotografije uokvirene kitnjastim ramovima. Ovo je najintimniji prostor njegove bake. Dolazio je ovde i ranije, kada su ga kao malog slali po nešto ili kada bi projurio do kupatila da mazne sapun, ali nikada se nije zadržavao, nikada nije obraćao pažnju. Bio je pomalo uznemiren, ali istovremeno i opčinjen činjenicom da se tu nalazi.

Toaletni stočić je, daleko više nego krevet, predstavljao centralnu tačku sobe. Ovde se njegova baka spremala za spoljašnji svet i Maklejni beše drago da vidi da se i on nalazi na jednoj fotografiji. Setio se dana kada je napravljena – kada je završio Policijsku akademiju u Tulialanu. Uniforma mu verovatno nikada nije bila urednija. Pozornik Maklejn, od kojeg se očekivalo da obilazi svoj rejon kao i svi ostali panduri, iako je nesumnjivo predodređen za uspeh.

Druga fotografija bila je s venčanja njegovih roditelja. Gledajući ove dve fotografije, jasno mu je bilo da liči na oca. Na slikama su bili sličnih godina

i, ako zanemarimo kvalitet filma, čovek bi pomislio da su braća. Maklejn je neko vreme zurio u sliku. Jedva da je poznavao te ljude, a sada skoro da i ne razmišlja o njima.

Po sobi behu raštrkane i druge fotografije; neke po zidovima, druge uramljene na jednoj širokoj, niskoj komodi u kojoj je verovatno držala veš. Na nekima je bio njegov deda, strogi stari gospodin čiji je portret visio iznad trpezarijskog kamina u prizemlju, nad čeonim delom stola. Niz crno-belih slika prikazivao je njegov život, od monaštva sve do starosti. Na drugim fotografijama bio je njegov otac, kao i majka, kada je ušla u njegov život. Na dvema se nalazila i Maklejnova baka, markantno lepa devojka, obučena po poslednjoj modi tridesetih godina. Na poslednjoj slici bila je u društvu dva nasmešena gospodina, takođe moderno obučena, iza kojih su se videli dobro poznati stubovi Narodnog spomenika na Kalton Hilu. Maklejn je dugo piljio u fotografiju dok nije shvatio šta mu na njoj smeta. Levo od bake stajao je njegov deda, Vilijam Maklejn, očito isti čovek koji se nalazio na ostalim slikama. Međutim, čovek s njene desne strane, koji ju je obuhvatio oko struka smešeći u foto-aparat kao da mu je čitav svet pod nogama, bio je slika i prilika dvojice muškaraca s drugih fotografija – svežeg mladoženje i pitomca koji je tek izašao iz policijske akademije.

3

„Šta tačno nedostaje, gospodine Daglase?“

Maklejn je pokušao da se smesti na neudobnom kauču; zbog kvrgavih jastučića, imao je osećaj da leži na ciglama. Odustavši, preleteo je pogledom po sobi dok je narednik Bob Lerd, ili Mrzovoljni Bob, kako ga zovu prijatelji, pravio beleške kitnjastim rukopisom.

Ako zanemarimo kvrgavi kauč, soba je bila lepo nameštena. Na jednom zidu nalazio se kamin, dok je ostale prekrivala zbirka ulja na platnu odabranih s ukusom. Druga dva kauča okruživala su kamin koji je tokom letnje žege ispunjavao samo fino složen buket sasušenog cveća. Miris lakovanog mahagonija, koji je dominirao prostorijom, takmičio se s blagim mačjim vonjem. Sve je u sobi bilo staro, ali vredno, čak i čovek koji je sedeo preko puta.

„Odavde nije ništa odneto.“ Erik Daglas nervozno lupnu svoje naočare s crnim okvirom, pomerivši ih na vrh svog dugačkog nosa. „Ustremili su se pravo na sef. Kao da su tačno znali gde se nalazi.“

„Želeli bismo da ga pogledamo, gospodine.“ Maklejn ustade, da mu noge ne bi utrnule. Možda će saznati nešto korisno kada bude pogledao sef, ali mu je povrh svega bilo potrebno da se razmrda. Daglas ih povede kroz kuću, do omanje radne sobe koja kao da je preživela udar tornada. Na jednom širokom starinskom stolu bila je poređana hrpa knjiga skinutih s police od hrastovine. Iza nje su se nalazila vrata sefa, koja su visila na šarkama.

„Ovako sam ga zatekao.“ Daglas je stajao na pragu, kao da će, ukoliko ne uđe unutra, nekako vratiti sobu u prvobitno stanje. Proguravši se pored njega, Maklejn je pažljivo zaobišao sto. Sivkastobela prašina na policama i na oknu velikog prozora bila je jasan znak da je specijalistkinja za uzimanje otisaka već bila u ovoj sobi. Još je zauzeta u ostalim prostorijama, traži otiske

po vratima i simsu. Ipak, izvadio je gumene rukavice iz džepa na jakni i, navukavši ih, posegnuo za omanjom hrpom papira koji su i dalje bili u sefu.

„Odneli su nakit, a ostavili obveznice. Ionako su bezvredne. Danas se sve radi elektronski.“

„Kako su ušli?“ Vrativši papire na mesto, Maklejn se okrenu ka prozoru. Bio je prekriven debelim slojem farbe, bez jasnih znakova da je otvaran u protekloj deceniji, a kamoli u poslednja dvadeset četiri časa.

„Sva vrata bila su zaključana kada sam se vratio sa sahrane. I alarm je bio podešen. Stvarno nemam predstavu kako je neko mogao da uđe.“

„Sa sahrane?“

„Moja majka.“ Gospodin Daglas se namršti. „Preminula je prošle nedelje.“

Maklejn opsova u sebi zbog toga što nije obratio pažnju. Gospodin Daglas je nosio tamno odelo, belu košulju i crnu kravatu. Čitava kuća odisala je prazninom, onom neodredivom atmosferom mesta na kojem je neko nedavno umro. Trebalo je da zna za ovaj gubitak pre nego što je upao unutra i počeo da postavlja pitanja. Pokušao je da se seti da li je tokom sastanka izgovorio nešto uvredljivo.

„Moje saučešće, gospodine Daglase. Recite mi, da li je sahrana bila objavljena?“

„Nisam siguran na šta mislite. Objavljena je čitulja u novinama; vreme, mesto, takve stvari... oh.“

„Ima zlih ljudi koji bi iskoristili vašu bol, gospodine. Počinioci su verovatno pratili novine. Možete li mi pokazati alarm?“

Izašavši iz radne sobe, još jednom prođoše hodnikom. Gospodin Daglas otvori vrata skrivena ispod širokog stepeništa, iza kojih se nalazio niz kamenih stepenika ka podrumu. Tik uz vrata nalazila se tanka bela kontrolna ploča na kojoj su treperila zelena svetla. Nakon što ga je proučio, Maklejn zapisa ime preduzeća koje ga održava. Alarmi Penstemina: ugledna firma, sofisticiran sistem.

„Umete li da rukujete njime?“

„Nisam budala, inspektore. U ovoj kući ima vrednih stvari. Cena nekih slika je šestocifrena, ali za mene su neprocenjive. Lično sam podesio alarm pre nego što sam krenuo u Mortonhol.“

„Oprostite, gospodine. Moram biti siguran, to je sve.“ Maklejn ubaci beležnicu u džep. Jedan istražitelj silazio je glavnim stepeništem. Uhvatio je pogled mlade tehničarke, koja je pak samo odmahнула glavom i krenula napolje kroz predvorje.

„Nećemo vas više zadržavati. Ipak, detaljan opis ukradenih predmeta bio bi nam od velike koristi.“

„Osiguravajuće društvo poseduje celokupan spisak. Poslaće vam primerak.“

Maklejn napolju priđe istražiteljki koja jedva da je skinula radni kombinezon i ubacila opremu na zadnje sedišta automobila. Bila je to nova devojka koju je video na Smajdovom uviđaju. Bleda put i razbarušena crna kosa činili su je prilično markantnom pojavom. Oko očiju je imala debeli sloj šminke; ili se možda sinoć dobrono ušljemala.

„Jesi li pronašla nešto?“

„U radnoj sobi nema ničega. Besprekorna je. Ima dosta otisaka u ostalim delovima kuće, ali ničeg neuobičajenog. Većina verovatno pripada vlasnici. Potreban mi je niz referentnih otisaka.“

Maklejn opsova. „Jutros su je kremirali.“

„Ali ionako ne možemo bogzna šta da učinimo. U sobi sa sefom nema znakova provale, nema otisaka niti drugih tragova.“

„Nađi šta god možeš, u redu?“ Klimnuvši glavom u znak zahvalnosti, Maklejn ju je posmatrao kako odlazi. Potom se okrenuo ka novom patrolnom vozilu koje je Mrzovoljni Bob jutros zadužio kada mu je dodeljen slučaj. Njegov prvi slučaj od kada je unapređen u inspektora. I nije bogzna šta; provala koju će teško rešiti ako im se ne posreći. Zašto jednostavno nije reč o nekom narkiću koji je ukrao televizor kako bi platio narednu dozu? Naravno, takvi slučajevi ostavljaju se poručnicima. Verovatno su zbog uticaja gospodina Daglase zadužili inspektora za tako sitan zločin, ma koliko bio nov u poslu.

„Šta je sledeće, gospodine?“ Mrzovoljni Bob se okrenu sa vozačevog mesta kad je Maklejn ušao u kola.

„Nazad u stanicu. Počnimo tako što ćemo ove beleške dovesti u red. Viđećemo da li u gomili s nerešenim slučajevima ima nečeg sličnog.“

Smestio se na suvozačevo mesto. Dok su se vozili prometnim ulicama, posmatrao je kako grad promiče. Nije prošlo ni pet minuta kada se oglasila radio-stanica Mrzovoljnog Boba. Podigavši je, Maklejn poče da čepрка po zbunjujućim dugmićima, sve dok nekako nije uspeo da odgovori na poziv.

„Maklejn.“

„Inspektore, zvao sam vas na mobilni, ali ste ga, izgleda, isključili.“ Maklejn prepozna glas dežurnog narednika Pita. Izvadio je telefon iz džepa i uključio ga. Bio je napunjen jutros kada je izašao iz kuće, ali je sada, samo nekoliko sati docnije, mrtav kao i stara gđa Daglas.

Džejms Ozvald

„Oprosti, Pite. Istrošila se baterija. O čemu je reč?“

„Imam slučaj za vas, ukoliko niste zauzeti. Načelnica reče da je ovaj kao stvoren za vas.“

Maklejn progundā, pitajući se kakav li su mu sitan prekršaj dodelili ovog puta.

„U redu, Pite, o čemu je reč?“

„Dom Farkvarovih, gospodine. U Sajthilu. Neki građevinac je zvao, reče da su otkrili leš.“